

© Mariana Mișuț în Vizita bătrânei doamne, alături de Adrian Ciobanu

DRAMA LIPSEI DE ALTERNATIVĂ

VIZITA BĂTRÂNEI DOAMNE de Friedrich Dürrenmatt ● **TEATRUL „BULANDRA“**
 ● Data premierei: 26 septembrie 1993 ● Regia: Felix Alexa ● Scenografia: Irina Solomon, Dragoș Buhagiar ● Distribuția: Mariana Mișuț (Claire Zachanassian), Victor Rebengiuc (Alfred III), Luminița Gheorghiu (Soția lui III, O femeie), Constantin Drăgănescu (Valetul, Hofbauer), Dan Aștilean (Preotul), Paul Chiribuță (Primarul), Petre Lupu (Polițistul), Adrian Ciobanu (Soții, Un reporter), Ion Cocieru (Profesorul), Cristina Buburuz (O femeie, O ziaristă), Marius Gălea (Un cetățean, Un ziarist), Ionuț Pohariu.

La 30 de ani după spectacolul lui Moni Ghelerter de la Teatrul Național, cu Aura Buzescu și Elvira Godeanu în Claire și cu Jules Cazaban în III (februarie 1963), **Vizita bătrânei doamne** redevine un actual subiect de reflecție prin spectacolul Teatrului „Bulandra”, regizat de Felix Alexa (iulie 1993). Intuițiile regizorului sînt corecte și sigure. Cuplul Mariana Mișuț – Victor Rebengiuc, ce și-a demonstrat cu strălucire complementaritatea virtuților scenice, excelențînd în ultimii ani în comedie, are fără îndoială resursele necesare susținerii partiturilor Claire și III în registrul intens dramatic pe care-l solicită piesa. Mai mult decît atît, ajunși la desăvîrșita stăpînire a mijloacelor artei actoricești, aflați în culmea gloriei lor profesionale, Mariana Mișuț și Victor Rebengiuc meritau partituri pe măsura talentului lor, cum de altfel și sînt cele ale rolurilor Claire Zachanassian și Alfred III. Pe de altă parte, gîndindu-se la posibilitățile celor doi actori, „văzîndu-i” în cele două roluri, regizorul nu face decît să-și asigure „garanția” succesului noii sale montări, care pornește – în egală măsură – și de la o pertinentă lectură a piesei, a parabolei pe care ea o conține.

Dînd convenita acuitate confruntării planului individual cu cel social al dramei,

accentele regizorale actualizează acele valențe latente ale textului care pot sugera o analogie între povestea celor din Gullen și aceea a societății românești de azi, aflată desigur „în tranziție”, dar dominată de spectrul șomajului, falimentului și blocajului economic total. Vrem–nu vrem, sîntem la mîna resurselor financiare ale bătrînei doamne, în a cărei „vizită” ne-am pus toate speranțele, chiar dacă ea ne poate ucide. Știm asta și totuși altă cale nu există. Strădanile individului de a se salva, tentativa sa de a (re) intra în grațiile acestei doamne pot fi și ridicole în disperarea lor, dar tragedia lui nu mai impresionează pe nimeni într-o societate care vrea ea însăși să se salveze și să prospere cu orice preț, sacrificînd pentru asta, cu sînge rece, un ins sau altul, poate chiar o categorie socială sau alta. Spectacolul nu „apasă” pe o astfel de interpretare a textului, dar o face posibilă și invită la reflecție, la scrutarea raporturilor individului cu societatea în care trăiește, dispusă să-și lepede orice principii de dragul banului, și încă în numele unei preinse morale creștine!

Scurtarea textului, renunțarea la unele personaje secundare, implicate în injustiția comisă de societate față de Claire în urmă cu ani, estompează poate prea mult planul

pedepsirii întregului angrenaj social-juridic, care trebuie să plătească pentru nedreptatea săvîrșită. Singură transformarea judecătorului de odinioară în lacheu (foarte bine plătit) al bătrînei doamne pare aproape o recompensă, chiar dacă nu dispăre ideea că și justiția este la cheremul banului.

Remarcabil, contrastînd cu opacizarea socială ce se produce, este procesul de înțelegeri și de asumare a vinovăției de către III, Victor Rebengiuc parcurgîndu-l cu parcimonioasă expresivitate dramatică, într-un sensibil crescendo al acumulării și concentrării lăuntrice. Mariana Mișuț face plauzibilă mai ales condiția anterioară a personajului Claire, fiind mai convingătoare în evocarea năzdrăvăniilor și a clipeilor de fericire de altădată, decît în implacabila decizie a „soartei” pe care o reprezintă doamna Zachanassian. Personajul pare prea puțin lucrat regizoral și indecis în afirmarea dominantei sale caracterologice, de certă încărcătură simbolică.

De altfel, însemnările noastre au în vedere doar prima reprezentație cu public, nu și premiera oficială a spectacolului; trebuie să spunem că am asistat mai mult la o coerentă însăilare a intențiilor regizorale decît la o fluentă desfășurare a lor, cu exuberanța și eclatanța spectacolului teatral de referință. Sigur că putem aprecia, și în acest caz, lipsa de ostentație, de acum proprie lui Felix Alexa, dar putem sesiza și un soi de lipsă de pretenții regizorale, capabilă să lase lucrurile să curgă așa cum sînt sau cum le vin mai la îndemîna actorilor, fără a le cere – mai ales celor care interpretează celelalte roluri ale piesei – un minim efort de înnoire a mijloacelor de expresie. Și de aici, poate, impresia de monotonie, întărită de lîncezeala unor scene și lipsa de ritm a întregului. Contribuții notabile au – și vor avea cu siguranță și la premieră – Luminița Gheorghiu (soția lui III), Paul Chiribuță (Primarul) și Constantin Drăgănescu (Valetul), sesizantă fiind și apariția Cristinei Buburuz (O femeie, O ziaristă).

Scenografia semnată de Irina Solomon și Dragoș Buhagiar oferă un cadru posibil reprezentației, fără a-i spori însă personalitatea. Pentru spectatorii avizați, intervin și aici unele lucruri deja știute, văzute în alte spectacole, destul de recente. Cîte dintre observațiile noastre vor mai fi valabile și după premiera oficială a spectacolului rămîne de văzut.

VICTOR PARHON